

he zede (want
verontreinigt
diefe dingen).
pgewekt door
naar ik meen,
t op hem De

nishoofje van
t aangegrepen
er het eerst

is Harderwijk
assis heeft een
d getypte af-
len, dat deelen
n. Uit een af-
n we het vol-

dat hiermee
B.B. (broeders)
gegrond is, en
at, indien we
int, dat advies
zonden, terwijl
ming, de ver-
men, als zou
stite zinsnede,
opgeven!"

syllabe, maar
dit slot zeggen
luit even lezen
... driel opge-
n tranen in de
lij zullen nooit
B.B.!

ngen van drie
siemend zijn om
te voeren, in-
t ondernomen!

s we even ge-
vragen: Wat
is aangenomen
je van je eigen
er geval van de
ken geen nota
t „snapt“ geen
ar iemand, die
u opvuller van
orden) begrijpt
ranten gestaan
ensatie, dat er
daarvan komt
niet verder het
niet, dat zoo'n
-rapport moet
behoeg, waarin
En heb je zelf
gd, als je hem
ent:

Uw bezwaar na

in de Gerefor-

en gemaakt en

fje op zijn reis

romotie maakte

ingen zoo maar

, die ook maar

al. Ik weet het

ericaat", geveld

van „N. R. C.“

was maar een

indelsblad". En

dan de classi-

ijk is heelmaal

maar 'tis niet

ituaalisten

n het blad „De

door een mede-

v. Beemen in

heling" van een

den armen la-

el kromme vil-

or de hand li-

issen spot. Geen

oedig, onder de

en te erkennen

y?

n teksteritiek of

t zoo „ziet“, be-

kan zijn.

nam in zijn taal

kan overloopen

hooger sfeer te

t te worden af-

in de het moed-

am niet op; hi

i kan, zooals hi

d twisten, noch

den rijken man-

ben ingehouden

de aardse Abra-

mt zweeg Abra-

de met Lazarus

evatte, ooit van

een hemel kon-

de-scheppelen en

en smart en he-

zelfs konden toespreken zonder een hand te kunnen
altzeken naar leniging?

Met den grootsten eerbied en ontzag gesproken, he-
ware God ons voor zulk een hemel.

Dan lever met een zondaar als de rijke man in de
hel, die medeleven toont met het lot zijner broeders,
die op aarde achter bleven, dan in een hemel van zelf-
genoegzaamheid, waar wij zijn gekomen door de ver-
dienste van een z.g. goed aardisch leven. Zulk een
hemel is ons dan niet bereid als een gevolg van Gods
Vaderliefde, maar een plaats, die wij rechtens ons
aardsche leven moeten bezetten.
Theologie in een handomdraai.

En de schrijver van de gelijkenis heet, alleen omdat
hij zoo iets durft schrijven, een der „zeer kleinen en
bekrompenen“.

Merkwaardig is ook de volgende uitlating:

Maar Abraham blijft onvermurwbaar. Met afwijzend
gebaar geeft hij duidelijk te verstaan dat, indien zij
Mozes en de Profeten niet hooren, zij zich ook niet
zouden laten gezeggen door een, die uit den doode
zou opstaan.

Nu is het voor velen voldoende om daarmee aan
te toonen de onmogelijkheid van het verkeer tusschen
twee werelden, maar dit blijkt geenszins er uit. Al
vindt, volgens deze gelijkenis, vader Abraham het
overdudig, dat iemand uit den doode zou verrijzen
om van het eeuwige leven te spreken „omdat de we-
reld daar toch niet naar zou luisteren“, wordt dit in-
zicht van Abraham door Jezus zelf ter zijde geworpen
door zijn eigen opstanding. En daarom kunnen wij dit
gehele verhaal als van Jezus alkomstig, niet als zoon-
danig van hem aannemen. Wij hebben alle reden aan
te nemen, dat dit bijbelverhaal geen recht heeft op
het etiket „waarheid“, weshalve wij het dan ook met
een gerust hart ter zijde kunnen stellen.

Wij noemen deze dingen slechts, wij ze duidelijk de-
monstreeren, op welke manier men zich wijs maakt, het
spiritisme te kunnen vereenigen met den bijbel. Wat
van den bijbel zoo overblijft, valt duidelijk te zien.

Theo-logisch denken.

De A. G. Wolf van Antwerpen schrijft in zijn blad
„Stok en Staf“ over het theo-logisch denken:

Onder deze uitdrukking verstaan wij dat eigenaar-
dig soort denken van den Christen, dat zich in de
eerste plaats op God richt en in de tweede plaats op
God en voorts, als had het zich nergens anders meer
op te richten in het leven, altijd weer op God. Wie
theologisch denkt, denkt lijnrecht naar boven. Zoo'n
mensch gaat in zijn denken aan den kant van God
staan, beziet het leven van daaruit en bekommert zich
eigenlijk slechts om de vraag, hoe Gods denken nage-
dacht en gerechtvaardigd kan worden in deze wereld.
Voor wie theologisch denkt, bestaat er geen ander
criterium dan het criterium Gods, zoodat, voor zijn
besef, de vraag of iets waarde heeft of niet, recht-
streeks van uit God beantwoord moet worden.

Ik geloof dat er ook in onze kringen steeds meer
mensen komen die welbewust zóó en niet anders
willen denken. Vroeger hebben ze het misschien an-
ders gedaan. Ze zijn waarschijnlijk begonnen met het
psychologisch denken dat rondcirkelt tusschen
mensen en hun klein zielsgedoe en dat nooit uit die
mensen los kan komen omdat het, als het er uit los
kwam, op hetzelfde oogenblik op zou houden psycholo-
gisch denken te zijn. Of ze zijn begonnen met het
ethisch-religieuze denken, dat denkt tot aan
God, tot aan de heerlijkheid van Zijn wezen, maar
dat nooit eens dieper doordringt en iets tracht te ver-
overen uit de ondoorgroefde diepten van het wezen
van God zelf.

Maar nu zijn ze min of meer genezen. Ik raad deze
mensen aan, den brief aan de Romeinen eens te
lezen en dan zeer bepaald van uit het gezichtspunt van
dit zooveel aangeduide theologisch denken. Wat be-
gint dit boek dan geweldig te leven! 't Is het klimaat
van den Overkant dat ons omwaait; de opbeurende,
waarlijk verjongende atmosfeer van Gods bergen, die
ons tot stille zangers in de dalen maakt. Hier is de
mensch nu eens waarlijk niets. Gods gerechtig-
heid wordt hier bezongen! Gods genade lacht! Gods
uitweg gaat open! De wereld van Gods gedachten zet
loodrecht van boven in deze wereld in en doorsnijdt
haar als een oordeel, terwijl het aanrakingspunt van
de beide genade en mysterie tevens is. 't Is God die
verkiest, God die rechtvaardigt, God, die Zijn
weg openbaart als al onze wegen menschen-
wegen, dat wil zeggen, dwaalwegen zijn gebleken. En
het gevolg? Dat wij eindelijk, eindelijk wat kleiner
van ons zelf gaan denken. Wij houden op, elkander
te ontmoeten, waar wij elkander zoo graag ontmoeten
willen al in onze grootheid, op de hooge bergen van
wat wij zijn en wat wij hebben en wat wij kennen en
we gaan elkander eindelijk opzoeken in het ontzag-
lijke vele wat wij niet zijn en niet hebben en in
't allerminst niet kennen.

De hand dien wij aan elkander voelen wordt de hand
van onze negativiteit, terwijl het eenige positieve
wat wij overhouden God is en wat Hij denkt en doet
en spreekt en wil en zegt. God wordt voor ons wat
Hij is: de eerste. Hij blijft voor ons wat Hij was; de
laatste. God leeft en wat wij waarlijk leven, leven wij
uit Hem.

Dit alles en nog zooveel meer leert ons de Romeinen-
brief, omdat de schrijver, die de Geest is, ons het ge-
heim ontkent van het theologisch denken. En zulk een
geheim ontkent te hebben, is geen klein ding in een
menschenleven.

Ook in dit artikel, evenals in het vorige, dat we hier
aan plaats gaven, laat de Wolf iets zien van de over-
winning van den gereformeerde geest, gelijk in den
laatsten tijd deze zich al duidelijker doet zien en in
haar resultaten valt te herkennen.

Ned. Chr. Radio-Vereeniging.

Niet alleen de N. C. R.(eis) V., maar ook de N. C.
R.(adio) V. mogen spreken van een krachtige opleving en

plotseling opkomenden bloei. Het Chr. Tijdschrift voor
Radio merkt op:

Die snelle groei is ook een verschijnsel bij onze
vereeninging. In het najaar van 1924 werd, op initia-
tief van den tegenwoordigen secretaris, te Utrecht
een vergadering gehouden van belangstellenden in de
Christelijke radio-actie. Slechts vier personen waren
tegenwoordig!

Thans tellen we in bijna iedere plaats van Neder-
land onze leden en correspondenten, terwijl het leden-
tal d a g e l i j k s met tientallen toeneemt en onze orga-
nisatie met cere genoemd wordt.

Aanvankelijk vonden wij weinig sympathie. Buiten
onzen kring sprak men van sectarisme; in eigen
kring zag men met een medelijdenden glimlach toe.

Hoe is dat in één jaar gewijzigd! Van alle zijden
begint men de waarde van de nieuwe uitvinding in
te zien!

Ons klein maandbladje werd eerst een weekblad
van 8 blz. en verschijnt thans wekelijks met 16 kwarto
pagina's.

Onze bond is in de Regeerings-commissie voor den
Drandloozen Omroep vertegenwoordigd en onze Voor-
zitter is van die Commissie Secretaris. Inzake de
kerkdiensten is een regeling getroffen, waardoor in
het komende jaar elken Zondag tenminste één dienst
door bemiddeling van onze vereeninging wordt uit-
gezonden.

Zoo is er alle reden tot dankbaarheid.

Dankbaar denken we aan het vele, dat zonder ver-
goeding voor onze vereeninging is verricht door allen,
die onze programma's vullen. Dank zijn we vooral
verschuldigd aan Zijne Excellentie den Heer A. W. F.
Idenburg, die den avond vóór Kerstmis 1924 onzen
eersten omroepavond opende, die zijn machtig schuld
boven onze jonge organisatie ophief, die zijn naam
aan onze vereening wilde verbinden, waardoor hij
toonde vertrouwen te hebben in ons doel en in onze
personen.

Het mooie van deze tweede N. C. R. V. is, dat, waar
de eerste N. C. R. V. slechts aan eigen leden vruchten in
den schoot werpt, tenminste (want ik heb niet graag
ruzie) in meer directen zin, zij, de tweede N. C. R. V.
in rechtstreekschen zin anderen deelen laat in haar
zegeningen.

Roomsch—Rood.

„De Banier“, het orgaan van den heer Kersten e.s.,
schrijft:

Het is onnoodig te zeggen na al het geschrevene,
dat wij heeler harte hopen dat dit pogen (het her-
stellen der coalitie) niet gelukke. Liever gaan wij den
hangen strijd aan tegen de combinatie Rome—Rood,
dan dat wij ons volk zien verlammen in de coalitie.

„De Waarheidsvriend“ merkt naar aanleiding daar-
van het volgende op:

Inderdaad is wat hier geschreven werd kras, maar
tevens ook onverantwoordelijk.

Heeft de schrijver zich wel ingedacht, welke ellende
hij met zijn advies over ons volk brengen zou?

Want de combinatie Rome—Rood zou de macht van
Rome niet inperken, maar integendeel uitbreiden. Zij
zou tot de vernietiging kunnen leiden van het Pro-
testantsch beginsel in Nederland, en daarmee gees-
telijke goederen, op welke bezit wij, Calvinisten, hoo-
gen prijs stellen, verloren doen gaan.

De Roomsche Katholieken zien nog met groote be-
zorgdheid op tegen het tijdstip van de „uiterste nood-
zaak“. De Staatkundig Gereformeerden hebben zich
met de combinatie al vertrouwd gemaakt.

Beter ware 't, dat de laatsten de bede omhoog zon-
den: „En leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons
van den booze“.

Het is goed, dat de heer Kersten maar eens zegt, wat
hij aandurfte. In dit opzicht valt hij ons werkelijk mee, al
valt hij, voor wie nog 'n klein hoopje op z'n gezichts-
vermogen hadden, in alle andere opzichten nu eerst
recht tegen.

Joodsche exegese.

De Velders schreef over de Joodsche lezing en ver-
klaring van Jesaja 40:1 het volgende in een zijner
brieven.

Wie onzer kent niet het aandoenlijke profetenwoord
uit Jes. 40: „Troost, troost Mijn volk“. Daardoor geeft
de profeet toch de opdracht te kennen, die hij en zijn
medeprofeten van God hebben ontvangen om Israël
te troosten. Zuiver zendingswerk dus, want de Heere
noemt Israël Zijn volk en Hij is hun God.

Maar de joodsche zelfverheerlijking geeft aan de
woorden een andere betekenis. Er staat in het Hebr.:
Nachamoe, nachamoe amie. Het werkwoord is hier in
een bepaalden vorm gebruikt (Piel) en dan wil het
zeggen: iemand adem doen scheppen, iemand troos-
ten. De oproep Gods tot de profeten is dus om anderen
te troosten en die anderen zijn dan de Israëlieten.

De joodsche uitleggers zeggen ook dat het werk-
niet beteekent zich troosten maar anderen troosten.
Maar wie getroost moet worden, staat er, volgens hen,
niet bij. Zij laten het voorkomen alsof Gods opdracht
om te troosten tot het volk komt. Dus zij lezen zoo:
„Mijn volk troost!“

En dan redeneeren zij verder: „Als iemand een
huis of een wijngaard heeft en het huis gaat in vlam-
men op of de wijngaard wordt verwoest, wie moet
dan getroost worden over het verlies? Toch zeker de
eigenaar van het huis of van den wijngaard. Zoo was
Israël Godes wijngaard en de vijanden hebben dien
wijngaard geplunderd. Daarom spreekt God, troost
Mij, mijn volk, troost Mij. Hoe kan Israël God troos-
ten? Door den slechten weg te verlaten en den goeden
weg weder te bewandelen. De troost over het verlies
van Israëls volksbestaan, dus de verlossing uit de
Geloos (ballingschap) ellende, komt niet van God,
maar moet van het volk Israël zelf komen. Israël moet
God troosten“.

Wat zegt U van zoo'n verklaring? Wie de joodsche
theologie enigszins kent, verwondert zich niet meer
over zoo'n exegese, maar is het door zoo'n enkele ver-
klaring niet duidelijk, dat de eigengerechtigheid, de
joden geheel heeft verward?

Maar is de goede God bedroefd over, hetgeen de
vijanden aan Zijn wijngaard deden en Hij roept den
wijngaard (Israël) op om Hem te troosten.

Ja, ja, God heeft eigenlijk alles in handen van Israël
en dan nu natuurlijk alles in handen van het joden-
dom gelegd. Welk een voortreffelijk geslacht moet dat
toch zijn. Het heeft troost voor den hemel.

Het is niet voor niets, dat het Nieuwe Testament den
Christus teekent óók onder den naam: paraklētōs: troos-
ter; en dat die naam ook aan den Geest gegeven wordt,
in Wien Hij tot de Zijnen wederkeert. Ook in die dingen
maakt God geschiedenis.

K. S.

BOEKBESPREKING.

K. Schilder, Dr. A. Kuyper en het „Neo-
Calvinisme“ te Apeldoorn veroordeeld? (De
rectorale rede van docent J. J. v. d. Schuit).
Delft — Boek- en Drukkerij W. D. Mei-
nema, 1925.

Volgens bij „De Reformatie“ bestaande gewoonte, heb
ik zelf den plicht, dit geschrift aan te kondigen. Het
is niet een gewone herdruk van de artikelen, die in
dit blad over de rectorale rede van den Apeldoorn-
schen docent verschenen zijn; hier en daar zijn wij-
zigingen aangebracht, is een enkele aanvulling gegeven
en een en ander, indien het noodig scheen, verduide-
lijkt. Bovendien is de stof in paragrafen verdeeld, om
de lezing gemakkelijker en overzichtelijker te maken.
Met de uitgave in dezen vorm zoek ik de menschen te
bereiken, die noodig hebben, dat ze over de verschillen
tusschen gereformeerd en chr. gereformeerd gaan naden-
ken. Naar ik meen, is het een eisch van alle tijden,
maar niet het minst van onzen tijd, dat we geen ver-
schillen dulden, dan die om Gods wille een scheiding
onvermijdelijk doen zijn. En waar de toekomst zal
noodig maken een samenwerking van al wat gerefor-
meerd is, daar is voor de toekomst juist vereischt,
dat men zich rekenschap geeft van hetgeen verdeeld
en hetgeen zou kunnen samenbinden. De manier, waar-
op den laatsten tijd de christelijk-gereformeerde pers
weer optreedt tegenover de gereformeerden, is wel een
bewijs ten overvloede van de stelligheid van haar over-
tuiging, dat aan vereening niet alleen niet gedacht
wordt, maar ook niet moet gedacht worden.

Als ik erop let, hoe docent v. d. S. al weer begonnen
is, met mijn woorden te verdraaien, nadat mijn arti-
kel geschreven zijn, dan ben ik te meer overtuigd,
dat een afzonderlijke uitgave zin had.

Later, indien noodig, wel iets meer over de manier,
waarop op de kwesties werd ingegaan door den man,
die ze aan de orde stelde.

K. S.

Studia Catholica. Nieuwe reeks van „De
Katholiek“. Tweede jaargang, afl. I en II.
Roermond, J. J. Romen & Zonen.

„De Katholiek“ heeft onder de roomsch-katholieke
periodieken altijd een eereplaats gehad, die het tijds-
schrift ten volle verdiende. Deze nieuwe reeks, onder
den titel „Studia Catholica“ staat op even hoog peil.
Van de twee ons toegezonden nummers noemen wij de
artikelen over:

Canisius de Voleinder (Prof. Mulder);
Economisch Pacifisme (P. Beaufort);
Quelques Reflexions sur le Mystere Fidei (V.
Cremers);
Melk en honig in de oud-christelijke doopliturgie (Prof.
Schrijnen);
De profet Jeremias (Prof. Keulers);
Dante Alighieri (Poelhekke, kritiek op Verwey);
Grotius en het Volkenrecht (Prof. v. d. Grinten);
Abrahams Sieg über die Könige des Ostens, u.s.w.
(over Gen. 14) (Prof. Heinisch);
Het Christendom en het oude Pompeii (de Waele);
Voorts een artikel over een passage uit Hieronymus
en verder recensies etc.

Het feit, dat hier twee artikelen in vreemde talen
geschreven zijn, bewijst wel, dat dit tijdschrift niet
voor den al te ongeleerden man is; om het te kunnen
lezen, is weliswaar theologische scholing niet een on-
misbare voorwaarde, maar wel degelijk algemeene
vorming. Maar wie van wat onder de Roomschen zich
beweegt, kennis nemen wil, kan dit hoogstaande tijds-
schrift kwalijk missen. En voor een gereformeerde,
die de „gave der onderscheiding“ heeft en ook aan-
wendt tot „onderscheiding der gaven“ is deze periodiek
zelfs van groote waarde. Artikelen als hier verschenen
over Grotius, over Jeremia, over Melchizedek en de
kwestie van Genesis 14 hebben voor hem, om hun
stelling nemen tegen liberale en criticistische opvat-
tingen ook positieve waarde. Wat het Roomsche arse-
naal bevat, kan voor een niet gering deel ook den gere-
formeerden strijder dienen. Alleen wie het nooit be-
keken heeft, zooals sommige volksvertegenwoordigers,
kunnen daarop onder groote woorden en met groote
vrijmoedigheid hunnen grooten klomp grootelijks wer-
pen.

K. S.

„Bij Ons in 't Land der Sakkers.“
Utrecht — G. J. A. Ruys' U. M. z.j. (maar
toch 1925).

In dit boek zit niet veel aanvechtbaars na de 4e
bladzijde. De omslag lijkt ons niet mooi.

En het titelblad is slecht gecorrigeerd. Een komma
verkeerd en een punt te veel.

Maar voor de rest niets dan lof.

Dr. J. Waterink, die, naar het titelblad mogelijk laat,
niet alleen kan worden beschouwd als bijeenbrenger
van de hier verzamelde studies, maar ook als bijeen-
brenger van de auteurs (onder wie zijn naam, alweer
op het titelblad, ten onrechte ontbreekt) en die, blij-
kens het eerste „woord vooraf“ in beide qualiteiten
is opgetreden, verdient voor dit werk grooten dank.
Hij toont met alleen nederlandsch, maar ook Sakskisch
te kunnen schrijven; misschien is dit laatste het enige,
dat hem van den doorsnee-Sakser zou kunnen vervreem-
den.